

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/156/2020
Identifikačné číslo spisu: 5315203027
Dátum vydania rozhodnutia: 17.09.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:5315203027.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ E. J.J., bývajúcej v Č., H. XXXX, 2/ Q. J., bývajúceho vo C. P., H. XX, Č. W., zastúpených advokátom, JUDr. Ladislavom Ščurym, so sídlom v Čadci, Mierová 1725, proti žalovanej L. J., bývajúcej v Q. K., R. A. O.. I. XXXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Jiřím Martausom, so sídlom v Liptovskom Mikuláši, Ul. 1. mája 113/9, o určenie, že nehnuteľnosť patrí do dedičstva, vedenom na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 6C/30/2015 o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. novembra 2019 sp. zn. 6Co/46/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej n e p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. novembra 2018 č. k. 6C/30/2015-217 žalobu zamietol (výrok I.), svedkovi S. J., bývajúcemu v N., I. XX, Č. W. priznal voči žalobcom svedočné v rozsahu 100 % (výrok II.) a žalovanej priznal voči žalobcom náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.).

2. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia, že byt č. 8 na 3. poschodí bytového domu súp. č. XXXX na B.. S.. J. C. Č., postavený na parcele KN C č. XXXX spolu s podielom priestoru na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a spoluvlastnícky podiel k pozemku parcela KN C č. XXXX - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1342 m² vo výške 5133/449835, ktorý je zapísaný na LV č. XXXX pre k. ú. Č. (ďalej len „byt“), patrí do dedičstva po poručiťovi S. J., nar. X. S. XXXX, zomr. XX. S. XXXX, naposledy bytom R. - C., R.X. A. O.. I. XXXX/XX, XXX XX Q. K. (ďalej len „poručiť“).

3. Vykonaným dokazovaním mal preukázaný naliehavý právny záujem na určovacej žalobe podľa § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej „CSP“). Uviedol, že nakoľko predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam ku dňu smrti poručiťa, v prejudiciálnej rovine podľa § 194 ods. 1, 2 CSP bolo potrebné v danom prípade posúdiť otázku platnosti

kúpnej zmluvy uzavretej 29. júla 2009 (ďalej len „kúpna zmluva“) medzi S. J., (t. j. osobou, do ktorej dedičstva žalobcovia žiadali sporný byt určiť), ako predávajúcim a žalovanou ako kupujúcou. Žalobcovia od počiatku súdneho sporu namietali jej neplatnosť, ktorá mala spočívať v tom, že táto bola uzavretá za veľmi nízku cenu a v rozpore s dobrými mravmi (žalobcami tvrdenej až možnej ľsti zo strany žalovanej) a tiež po násilnom odvedení poručiťľa S. J. žalovanou do Q. K.. V konaní nebolo sporné, že pôvodným vlastníkom sporného bytu bol S. J. (poručiťľ), ktorý bol na liste vlastníctva ku dňu uzavretia spornej kúpnej zmluvy zapísaný ako jeho výlučný vlastník. Z vykonaného dokazovania nevyplynuli skutočnosti preukazujúce tvrdenia žalobcov o násilnom odvedení poručiťľa do bydliska žalovanej. Pokiaľ by k takému konaniu zo strany žalovanej, v rozpore so želaním poručiťľa došlo, poručiťľ (otec strán sporu) by bol počas viacerých rokov pobytu u žalovanej na takúto skutočnosť určite poukázal. Ani ostatné deti poručiťľa, t. j. žalobcovia, sa počas pobytu otca u žalovanej, s takýmto problémom a tvrdením neobrátili na orgány činné v trestnom konaní. Z LV č. XXXX, aktuálnemu ku dňu rozhodovania zistil, že sporná nehnuteľnosť je vlastnícky evidovaná na žalovanú ako výlučnú vlastníčku, ktorá ju nadobudla titulom kúpnej zmluvy, vklad ktorej bol povolený pod č. C. XXXX/XXXX z 12. augusta 2009. Poručiťľ ako výlučný vlastník spornej nehnuteľnosti teda podľa § 123 Občianskeho zákonníka disponoval s predmetom vlastníctva i pred uzavretím predmetnej kúpnej zmluvy. Uzavrel, že kúpna zmluva nie je neplatným právnym úkonom z dôvodu, že by odporovala dobrým mravom, ale ani z dôvodu, že by kúpna cena, dojednaná v zmluve, bola nízka. Z obsahu kúpnej zmluvy vyplývalo, že medzi otcom S. J. ako predávajúcim a jeho dcérou L. J. (žalovanou) ako kupujúcou došlo k dohode o prevode - kúpe sporného bytu s príslušenstvom, ktorý nadobudla žalovaná do výlučného vlastníctva za kúpnu cenu 4.000 eur (120.504,- Sk). V Čl. III. kúpnej zmluvy kupujúca vyhlásila, že berie na seba osobný záväzok k doživotnému zaopatreniu, spoločnému bývaniu a užívaniu v mieste trvalého bydliska predávajúceho otca. Nakoľko táto kúpna zmluva bola uzavretá písomne, obsahovala vlastnoručné podpisy predávajúceho i kupujúceho, a tiež z nej vyplýval predmet kúpy i cena, je zrejmé, že tento právny úkon spĺňal zákonom stanovené náležitosti. Nebol preukázaný ani jej rozpor s § 39 Občianskeho zákonníka. Kúpna cena predmetného bytu nebola stanovená znaleckým posudkom, ale bola medzi jej účastníkmi dohodnutá. Ustanovenie § 589 Občianskeho zákonníka síce ukladá povinnosť dojednať cenu v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, avšak všeobecne záväzné cenové predpisy iba v malej miere obmedzujú zmluvnú voľnosť v občianskoprávných vzťahoch. Samotný predávajúci S. J. (poručiťľ) s touto cenou súhlasil a počas celej doby od predaja nehnuteľnosti (t. j. od 29. júla 2009) až do svojej smrti (t. j. do 27. januára 2015) sa žiadnym spôsobom nedovoľával nápravy svojho vlastného rozhodnutia. Poukázal i na to, že v súvislosti s dohodnutou kúpnu cenou bolo tiež potrebné prihliadať na záväzok žalovanej doopatrovať otca. Zníženie kúpnej ceny, resp. takto dohodnutá nižšia kúpna cena, mohla potom súvisieť práve s týmto záväzkom žalovanej, ktorá skutočnosť však nemala vplyv na platnosť uzavretej kúpnej zmluvy. Z vykonaného dokazovania (primárne výsluchom svedkov) zistil, že vzťahy medzi sporovými stranami a ich rodinami nie sú dobré a sú poznačené častými konfliktami medzi súrodencami (t. j. deťmi poručiťľa a zároveň sporovými stranami v tomto konaní) najmä po odchode otca do bydliska žalovanej. Vrucny vzťah detí a vnukov/vnučiek k poručiťľovi sa síce zhoršil, preukázateľne však nie pre správanie žalovanej, ale pre „majetok“. V konaní nebola spochybnená spôsobilosť poručiťľa na právne úkony. Práve naopak, všetci zhodne a bez rozdielu (či svedkovia, alebo deti ako najbližší príbuzní) tvrdili, že S. J. bol veľmi vitálny človek aj vo veku 90 rokov, v rodine jeho rozhodnutia každý rešpektoval. Pokiaľ v danej veci išlo o svedecké výpovede, ako relevantné pre rozhodnutie, vyhodnotil predovšetkým výpovede nestranných osôb - pracovníčok Úradu práce sociálnych vecí a rodiny v Q. K., ktoré zhodne potvrdili, že o S. J. bolo zo strany žalovanej postarané najlepšie ako byť mohlo s prihliadnutím na jeho stav. V rámci šetrení, tieto svedkyne nezistili žiadne nedostatky, S. J. (poručiťľ) sa nikdy nestážoval. Jedna z úradníčok zároveň uviedla, že S. J. (poručiťľ) ako účastník právneho úkonu kúpnej zmluvy mal následky svojho konania, t. j. uzatvorenia tohto právneho úkonu so svojou dcérou (žalovanou), jasne premyslené. Svedkyňa B. poručiťľ uviedol, že predaj bytu jeho dcére (žalovanej), bolo jeho želaním. Aj svedkyňa L. J.R. uviedla, že jej poručiťľ osobne povedal, že byt predal dcére (žalovanej), ktorá sa o neho postará. Neprijal tvrdenie žalobcov, že o predaji bytu nemali vedomosť, keď to vyvracalo viacero skutočností zistených súdom výsluchom svedkov. Konanie žalovanej, ktorá sa preukázateľne o poručiťľa starala, nevyhodnotil ako v rozpore s dobrými mravmi, s možným následkom záveru o absolútnej neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy, ktoré by viedlo k pozitívnemu rozhodnutiu o podanej žalobe. Pokiaľ žalobcovia v priebehu sporu predkladali

súdne rozhodnutia, či poukazovali na ustálenú judikatúru i rozhodovaciu prax, že tieto riešili odlišné prípady. Preto ich nebolo možné v danom spore aplikovať. O trovách konania rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

4. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 28. novembra 2019 sp. zn. 6Co/46/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Žalovanej priznal voči žalobcom 1/ a 2/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

5. V plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a konštatoval správnosť dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP). Nesúhlasil s názorom žalobcov, že súd nemal prihliadať na výpoveď svedkyne S. B., úradníčky ÚPSVaR Q. K., keď jej výpoveď súd prvej inštancie vyhodnocoval vo vzájomnej súvislosti s ostatnými dôkazmi a zo žiadneho argumentu predloženého žalobcami nevyplýval objektívny dôvod na nevykonanie takéhoto dôkazu. Za vadu dokazovania nepovažoval stav, keď súd prvej inštancie tomuto dôkazu pripísal vyššiu mieru objektivity. Tento záver bol s prihliadnutím na pretrvávajúce konfliktné vzťahy sporových strán viac než logický. Odvolací súd zároveň zdôraznil, že výsluch tejto svedkyne však nebol jediným či nadradeným dôkazom, preukazujúcim skutkový stav, ale súd prvej inštancie ho vyhodnocoval v súvislosti so všetkými ostatnými vykonanými dôkazmi, na základe čoho vytvoril skutkové závery smerujúce k správne právnemu záveru o nedôvodnosti podanej žaloby. Za nedôvodnú, považoval odvoláciu námietku žalobcov, týkajúcu sa nesprávneho procesného postupu súdu prvej inštancie pri vykonaní a následnom (ne)vyhodnotení predloženého dôkazu - znaleckého posudku X.. N. C. č. 34/2006 z 9. mája 2006. Z obsahu spisu vyplynulo, že podanie právneho zástupcu žalobcov, obsahujúce aj predmetný znalecký posudok, bolo žalovanej doručené prostredníctvom jej právneho zástupcu 12. septembra 2018 a tento dôkaz bol teda súdom vykonaný v súlade s ust. § 204 CSP. Obsah vykonaného dôkazu súd prvej inštancie zároveň popísal aj v bode 27. rozsudku. Súd prvej inštancie potom pri svojom rozhodovaní na predmetný znalecký posudok prihliadal, avšak s poukazom na svoje právne závery (o možnosti zmluvných strán si kúpnú cenu za spornú nehnuteľnosť dohodnúť - bližšie body 34. a 35. rozsudku súdu prvej inštancie), už nebolo jeho povinnosťou argumentovať aj tým, prečo cenu určenú týmto znaleckým posudkom v danom prípade neakceptoval. Súd prvej inštancie postupoval procesne správne aj pri ďalších návrhoch na doplnenie dokazovania, ktoré na pojednávaní konanom 4. októbra 2018 v súlade s § 185 ods. 1 CSP zamietol, pričom dôvody tohto svojho procesného postupu riadne odôvodnil v bode 28. odôvodnenia rozsudku.

6. K námietkam smerujúcim voči odôvodneniu rozsudku súdu prvej inštancie, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa dostatočným spôsobom riadil ustanovením § 220 CSP, keď z jeho rozsudku je zrejmé, čoho sa žalobcovia domáhali a aké skutočnosti tvrdili, aké dôkazy označili a rovnako tak popísal prostriedky procesnej obrany uplatnené žalovanou (body 1. až 4. odôvodnenia napadnutého rozsudku). Uviedol, ktoré dôkazy boli vykonané a z ktorých pri svojom rozhodovaní vychádzal (body 6. až 27.), ako aj ktoré navrhované dôkazy vykonané neboli (bod 28.). Poukázal na právnu úpravu, v zmysle ktorej pri kreovaní právneho záveru o nedôvodnosti žalobou uplatneného určenia, postupoval, a dostatočným spôsobom opísal svoje právne závery, ku ktorým dospel (body 31. až 37. odôvodnenia). Rozhodol o celom uplatnenom nároku a odôvodnenie jeho rozhodnutia korešpondovalo s výrokovou časťou rozsudku.

7. Námietku, že sa súd vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s otázkou dobrých mravov, rovnako odvolací súd vyhodnotil za nedôvodnú, keďže súd prvej inštancie v bode 36. rozsudku jasne popísal vzťahy medzi poručiteľom, jeho deťmi (sporovými stranami) a ďalšími rodinnými príslušníkmi. Tieto vyhodnotil na základe vykonaného dokazovania. Záver, že konanie žalovanej nevyhodnotil v rozpore s dobrými mravmi, s následkom nevyhovenia žalobe z tohto dôvodu, uvádzaného žalobcami, súd potom uviedol v záverečnej časti predmetného bodu. Žalobcovia odôvodňovali neplatnosť kúpnej zmluvy poukazom na ust. § 39 Občianskeho zákonníka, argumentujúc nízkou kúpnou cenou a tiež rozporom správania žalovanej s dobrými mravmi, a súd sa s obidvomi námietkami vo svojom rozhodnutí riadne vysporiadal.

8. Odvolací súd na doplnenie argumentácie obsiahnutej v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie uviedol, že i Ústavný súd Slovenskej republiky vo svojom uznesení sp. zn. III. ÚS 412/2016 z 21. júna 2016 konštatoval, že „symbolicky dohodnutá kúpna cena za prevádzanú nehnuteľnosť medzi rodičmi a deťmi, v rámci ktorej bola zohľadnená dlhoročná a obetavá starostlivosť nadobúdateľa, je v súlade s dobrými mravmi“.

9. Správne potom súd prvej inštancie pri hodnotení kúpnej ceny prihliadal aj na pomerne široko koncipovanú zmluvnú voľnosť účastníkov zmluvného vzťahu, čo vyplýva zo zmluvnej slobody tvorenej nielen výberom svojho zmluvného partnera, či obsahu zmluvy, ale aj slobodným určením kúpnej ceny. Poukázal na to, že Občiansky zákonník síce v ustanovení § 589 uvádza, že cenu treba dojednať v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, inak je zmluva neplatná, pričom týmito všeobecne záväznými právnymi predpismi sa rozumie najmä zákon č. 18/1996 Z. z. o cenách, tento však v zásade nereguluje dohadovanie výšky ceny v súkromnoprávných vzťahoch týkajúcich sa prevodu nehnuteľnosti. Odvolací súd zároveň konštatoval, že aj napriek uvedenému však nemožno bez výhrad uzavrieť, že platné právo nepriznáva ochranu tomu subjektu, ktorý je dohodnutou kúpnu cenou znevýhodnený či poškodený, ale takúto ochranu poskytuje inštitút neplatnosti právneho úkonu pre rozpor s dobrými mravmi, ktorého aplikovania sa v prejudiciálnej rovine (otázka platnosti kúpnej zmluvy) domáhali aj žalobcovia. Odvolací súd preto v tomto smere dodal, že dohoda účastníkov zmluvy o kúpnej cene, ktorú by bolo možné považovať za nevýhodné finančné protiplnenie vo vzťahu k prevádzanej veci, ešte automaticky (bez ďalšieho) nezakladá rozpor s dobrými mravmi v takomto zmluvnom dojednaní. V tejto súvislosti poukázal i na závery Najvyššieho súdu Českej republiky v jeho rozsudku sp. zn. 30Cdo/1776/2007, podľa ktorého okolnosť hrubého nepomeru plnení jednej zo strán k tomu, čo poskytla druhá strana, môže v spojitosti s ďalšími okolnosťami toho ktorého prípadu napĺňať znaky konania, ktoré už koliduje s dobrými mravmi. Sama o sebe však táto okolnosť absolútnu neplatnosť právneho úkonu, ktorým malo dôjsť k hrubému nepomeru v plneniach, v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, založiť nemôže. Obdobne i v rozsudku sp. zn. 30Cdo/21/2012 Najvyšší súd Českej republiky vyslovil, že nízka kúpna cena, pokiaľ nie je v rozpore s cenovými predpismi a je výsledkom zmluvného dojednania účastníkov, bez toho, že by uzatvorenie právneho úkonu sprevádzala, resp. na uzatvorenie zmluvy mala vplyv i okolnosť, v dôsledku ktorej by sa také konanie priecilo dobrým mravom, nesleduje nemravný cieľ, ani nemá nemravný dôsledok.

10. S poukazom na uvedené, sa potom odvolací súd stotožnil s právnymi závermi uvedenými vo vyššie označených rozhodnutiach, a s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 48/2012 z 28. marca 2012, mal súčasne za to, že vzhľadom na identickú právnu úpravu, z ktorej označené rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky vychádzali, boli tieto právne závery plne aplikovateľné i v danej veci.

11. Odvolací súd záverom poukázal i na to, že žalobcovia v rámci svojho opravného prostriedku uviedli aj nové tvrdenia o nimi vnímaných skutočnostiach, ktoré však pred súdom prvej inštancie neprodukovali (nimi chronologicky vnímané skutočnosti od roku 1998 do roku 2003), a preto odvolací súd tieto tzv. „novoty v odvolacom konaní“ s poukazom na § 366 CSP a contrario nepripustil ako prípustný prostriedok procesného útoku. V danom prípade sa totiž jednalo o prostriedky procesného útoku, ktoré mohli žalobcovia nepochybne predložiť už v štádiu prvoinštančného konania. Keďže žalobcovia tento prostriedok procesného útoku využili až v rámci odvolacieho konania, odvolací súd ho už nemohol akceptovať, lebo nebola splnená ani jedna z podmienok uvedených v § 366 CSP.

12. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia. Navrhli, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovali z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Za vadu v postupe odvolacieho súdu (§ 420 písm. f/ CSP) označili skutočnosť, že súd nedoplnil dokazovanie v odvolaní uvedenom smere, t. j. nevykonal dokazovanie znaleckým posudkom X.. N. C. č. 34/2006, hoci tento bol pre dané konanie podstatný. Súd (prvej inštancie) potom neuviedol, aká bola skutočná cena bytu, ktorý bol predmetom konania. Žalobcovia sa po celý čas snažili preukázať, že cena, za ktorú žalovaná odkúpila byt od poručiteľa, bola podhodnotená neúmerne nízka. Nakoľko súd prvej inštancie dôkaz o reálnej cene

bytu nevykonan, nemohol reflektovať na tieto ich tvrdenia, čím nesprávnym procesným postupom porušil ich právo na spravodlivý proces. Tento nedostatok potom svojím postupom neodstránil ani odvolací súd. Právo na spravodlivý proces odvolací súd porušil aj tým, že rozhodol spor na základe iného právneho posúdenia, ako súd prvej inštancie, hoci bol takýto postup možný iba po vykonaní odvolacieho pojednávania (§ 385 CSP). Odvolací súd porušil ich práva, keď nepripustil nimi predložené nové tvrdenie (chronologicky vnímané skutočnosti od roku 1998 do 2003) ako novoty v odvolaní. V tomto smere uviedli, že keďže konanie začalo ešte v roku 2015, bolo v danej veci potrebné aplikovať prechodné ust. § 470 ods. 2 CSP, a preto nebolo možné voči nim uplatňovať sudcovskú koncentráciu konania a ani popretie skutkových tvrdení protistrany, ak by boli v neprospech strany. Nakoľko súd prvej inštancie uveril živým tvrdeniam žalovanej, nezostávalo im nič iné, než nimi vnímané skutočnosti chronologicky usporiadať od roku 1998 do roku 2003, a takto ich prezentovať odvolaciemu súdu. Odvolaciemu súdu potom nič nebránilo, aby podľa § 384 ods. 3 CSP doplnil dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 písm. c/ CSP a oboznámil sa s týmito chronologicky vnímanými skutočnosťami. Tým, že odvolací súd na tieto novoty neprihliadal, porušil ich právo na spravodlivý proces. Rozsudky oboch súdov nižšej inštancie považovali za nepreskúmateľné. Ich práva odvolací súd porušil napokon aj tým, že sa nevysporiadal s aplikáciou ustanovenia § 40a veta tretia Občianskeho zákonníka.

13. Prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP žalobcovia odôvodnili tým, že v praxi dovolacieho súdu existujú viaceré rozhodnutia, ktoré riešili obdobné veci v ich prospech. Za takéto rozhodnutia v tomto smere označili napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. mája 2008 sp. zn. 4Obo/161/2007, ktorý riešil neplatnosť úverovej zmluvy z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi, rozsudok z 29. septembra 2005 sp. zn. 2MCdo/9/2004, ktorý riešil neplatnosť kúpnej zmluvy pre jej rozpor s dobrými mravmi, rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/137/2003 a sp. zn. 3Cdo/49/96 riešiace vo všeobecnosti rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi. V ďalšom označil i rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/1776/2007 a 30Cdo/1653/2009 a Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 146/94, rovnako pojednávajúce o neplatnosti právneho úkonu kúpnej zmluvy z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi. Zo všetkých označených rozhodnutí potom vyplýva, že i príliš nízka kúpna cena spolu s ďalšími okolnosťami prípadu, môže viesť k určeniu neplatnosti konkrétnej zmluvy. Mali za to, že sa súdy v danej veci zamerali len na otázku nízkej kúpnej ceny. To bez toho, aby skúmali ďalšie okolnosti prípadu a to, že žalovaná v snahe získať majetkový prospech, celý majetok poručiteľa podriadila tomuto majetkovému prospechu, úplne ich odpísala od prístupu k vlastnému otcovi. Tým smerovala k tomu, aby nemali žiadne informácie o prevode bytu. Súdy tak nedostatočne vykonali dokazovanie a naaplikovali ust. § 40a Občianskeho zákonníka na posudzovaný prípad. Pokiaľ išlo o dobré mravy, súdy veľmi strohým spôsobom dospeli, voľným hodnotením dôkazov, k myšlienkovým procesom, ktorý sa neopiera o logické pravidlá a ani nevychádza zo všeobecnej skúsenosti sudcov, ktoré by sa mali opierať o ich životné skúsenosti a sudcovskú prax. Z rozhodnutí R 62/2004 a R 38/1997 jasne vyplýva, že za úkon priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa považuje úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich morálnych zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne, so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu, (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej) s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle, kto právo alebo povinnosť vykonáva. Za otázku zásadného právneho významu preto označili otázku „či zakladá neplatnosť právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka príliš nízka kúpna cena dohodnutá pri uzatváraní kúpnej zmluvy, ktorá sa prieči dobrým mravom tak, že je porušená zásada „krátenia cez polovicu hodnoty“ v spojitosti s ďalšími okolnosťami toho - ktorého prípadu, ktoré naplňajú konanie, ktoré je tiež v rozpore s dobrými mravmi?“

14. Napokon v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP poukázali i na nesprávne vyhodnotenie svedeckej výpovede svedkyne S. B. (pracovníčky Úradu práce v Q. K.) súdmi, ktorú tieto vyhodnotili pre spor ako relevantnú, hoci táto svedkyňa mala svoju výpoveď naučenú naspamäť a na doplňujúce otázky ostala v pomykove. Teda išlo o svedkyňu nedôveryhodnú. Za rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu označili rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. decembra 2017 sp. zn. 4Cdo/24/2007 a rozsudok sp. zn. 3Sžf/80/2015 z pohľadu posudzovania

objektivity svedeckých výpovedí. Za rozhodujúcu dovoláciu otázku označili to, „či môže súd vyhodnotiť dôkaz - výsluch svedka podľa § 196 a nasl. CSP, ktorý pricestoval na výsluch s advokátom jednej sporovej strany ako účelový a tendenčný a na tento v rámci skutkového a právneho posúdenia veci neprihliadať?“

15. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcov písomne nevyjadрила.

16. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

17. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

18. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

19. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

20. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

21. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k

spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

22. Dovolatelia predovšetkým namietali, že im súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), a to tým, že nedoplnili dokazovanie znaleckým posudkom X.. N. C. č. 34/2006 na stanovenie skutočnej ceny bytu, ktorým sa žalobcovia snažili preukázať, že dohodnutá kúpna cena za byt bola podhodnotená a neúmerne nízka, ďalej tým, že odvolací súd v odvolacom konaní nepripustil nimi predložené nové tvrdenie (chronologicky vnímané skutočnosti od roku 1998 do 2003) ako prípustnú novotu v odvolaní, nepreskúmateľnosťou svojich rozhodnutí a napokon opomenutím aplikovať na daný prípad ustanovenie § 40a veta tretia Občianskeho zákonníka.

23. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu v prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

24. Z doterajšej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyplýva, že nevykonanie niektorého z navrhovaných dôkazov bez ďalších relevantných skutočností nezakladá tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu. Súd totiž nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie strán sporu. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky stranou sporu navrhnuté dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., lebo týmto postupom súd neporušil právo strany sporu (v tomto prípade žalovaného) na spravodlivý proces.

25. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je preto dovolacia námietka žalobcov týkajúca sa nevykonania dôkazu predloženého žalobcami - znaleckého posudku X.. N. C. č. 34/2006 na stanovenie skutočnej ceny bytu. Odhliadnuc od vyššie uvedeného (t. j. že rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie strán sporu, a preto nevykonanie všetkých stranou sporu navrhnutých dôkazov, nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p.) dovolací súd dodáva, že v danej veci súd prvej inštancie tento dôkaz aj riadne vykonal. V bode 27. rozsudku súd prvej inštancie v rámci zisteného skutkového stavu zreteľne konštatuje, že podľa tohto posudku bola cena bytu 490 000 Sk. Nesporným teda bolo (a z vykonaného dokazovania vyplynulo), že kúpna cena bytu dohodnutá v kúpnej zmluve (4 000 Sk) bola podstatne nižšia, než bola jeho trhová hodnota. Tento dôkaz žalobcovia predložili súdu v roku 2018 (žalovanej bol doručený 12. septembra 2018), a preto správne postupovali súdy, keď pri jeho vykonávaní postupovali podľa príslušných ustanovení CSP.

26. Podľa § 208 ods. 1, 2 CSP znalecký posudok sa vyhotovuje písomne, ak súd nerozhodne inak. Písomný znalecký posudok súd doručí stranám; v odôvodnených prípadoch ich len upovedomí o predložení znaleckého posudku znalcom.

27. Podľa § 209 ods. 1 CSP, súkromný znalecký posudok je znalecký posudok predložený stranou bez toho, aby znalecké dokazovanie nariadil súd.

28. Podľa ods. 2 cit. ustanovenia, ak je spolu so žalobou predložený súkromný znalecký posudok, ktorý má všetky zákonom predpísané náležitosti a obsahuje doložku o tom, že znalec si je vedomý následkov

vedome nepravdivého znaleckého posudku, postupuje sa pri vykonávaní tohto dôkazu akoby išlo o znalecký posudok súdom ustanoveného znalca.

29. Podľa § 204 CSP, dôkaz listinou sa vykoná tak, že súd listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené.

30. V danej veci žalobcami predložený súkromný znalecký posudok neobsahoval doložku znalca o tom, že si je vedomý následkov vedome nepravdivého znaleckého posudku (navyše bol vypracovaný za účelom zriadenia záložného práva, resp. uzatvorenie záložnej zmluvy), a preto správne súdy tento dôkaz vykonali podľa ustanovení CSP upravujúcich dokazovanie listinou (§ 204 CSP). Listina je najfrekventovanejším dôkazným prostriedkom a spravidla sa vykonáva prečítaním alebo oznámením jej obsahu na pojednávaní. To však neplatí, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené (§ 204 veta za bodkočiarkou CSP). Platí teda, že čítanie alebo oznamovanie obsahu listín nie je potrebné, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený (aj fikciou doručenia) a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené, resp. čítanie listín alebo oznamovanie ich obsahu je na pojednávaní povinné len v prípade, ak listina nebola strane sporu doručená alebo ak listina alebo jej obsah bola protistranou spochybnená.

31. V danej veci bol súkromný znalecký posudok (ktorý mal v danom prípade povahu listiny ako dôkazného prostriedku) doručený žalovanej súdom 12. septembra 2018, ktorého závery žalovaná nenamietala a nespochybňovala. Možno tak konštatovať, že súdy nielenže v rámci vykonaného dokazovania zistili, aká bola reálna cena prevádzaného bytu (bod 27 rozsudku súdu prvej inštancie), ale dôkaz o tom (predmetný znalecký posudok) aj riadne (v súlade s ustanoveniami CSP) vykonali. Neobstojí preto námietka dovolateľov, že súdy v konaní nevykonali dokazovanie znaleckým posudkom X. N. C. č. 34/2006 na stanovenie skutočnej ceny bytu.

32. To, že súdy potom dohodnutú kúpnu cenu (ktorá bola výrazne nižšia než trhovú cenu bytu) samu o sebe nepovažovali za v rozpore s dobrými mravmi, predstavovalo už právne posúdenie veci, ktoré však prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Už podľa predchádzajúcej úpravy Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/170/2014). Na tom zotrval aj aktuálny judikát R 24/2017. Výtýkaná nesprávnosť právneho posúdenia (nevyhodnotenie dohodnutej kúpnej ceny bytu za rozporné s dobrými mravmi) nie je teda procesnou vadou zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP a nezakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Správnosť vyhodnotenia tejto (právnej) otázky by mohol dovolací súd posudzovať iba v prípade dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP.

33. Uvedené závery (t. j. že právne posúdenie veci súdom prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nezakladá) možno potom vzťahovať i k dovolacej námietke ohľadne žalobcami súdom vytýkaného opomenutia aplikovať na daný prípad ustanovenie § 40a veta tretia Občianskeho zákonníka. Aj v tomto prípade teda platí, že právnym posúdením (prípadná nesprávna aplikácia právnej normy na prejednávajúcu vec, resp. neaplikovanie príslušnej normy v prejednávanej veci je nepochybne právnym posúdením, hoci nesprávnym) sa neznemožňuje strane sporu realizácia jeho procesných oprávnení. Navyše cit. ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka na posudzovaný prípad ani nedopadá (čo súdy vo svojich rozhodnutiach jasne konštatovali), nakoľko upravuje tzv. relatívnu neplatnosť právneho úkonu. Žalobcovia však kúpnu zmluvu považovali za absolútne neplatný právny úkon pre jej rozpor s dobrými mravmi (§ 39 Občianskeho zákonníka). Odvolací súd vo svojom rozhodnutí pritom jasne konštatoval, že cenová regulácia v tomto prípade neprichádzala do úvahy (nešlo teda o prípad dojednania kúpnej ceny v rozpore s cenovým predpisom - zákonom č. 18/1996 Z. z. o cenách), keďže uzavretá zmluva mala výlučne súkromnoprávny charakter, čím jasne zdôvodnil, prečo nebolo možné v danej veci aplikovať ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka. Súčasne nevylúčil z dôvodu dojednania zreteľne nižšej

kúpnej ceny možnosť domáhať sa neplatnosti (absolútnej) takéhoto právneho úkonu pre jeho rozpor s dobrými mravmi. Možno preto konštatovať, že súdy neaplikovaním ust. § 40a Občianskeho zákonníka v danej veci nielenže neznemožnili žalobcom realizáciu ich procesných oprávnení, ale tak konali správne, keďže cit. ustanovenie nebolo možné v danej veci aplikovať.

34. Za dôvodnú nepovažuje dovolací súd ani dovolaciú námietku žalobcov, že odvolací súd v rozpore s ust. § 366 CSP nepripustil, ako prostriedok procesného útoku, nimi predložené nové tvrdenie, tzv. chronologicky vnímané skutočnosti od roku 1998 do 2003. Podľa žalobcov odvolaciemu súdu nič nebránilo, aby podľa § 384 ods. 3 CSP doplnil dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 písm. c/ CSP a oboznámil sa s týmito chronologicky vnímanými skutočnosťami.

35. Predovšetkým platí, že na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP). V danej veci zákonné podmienky pre nariadenie odvolacieho pojednávania neboli splnené. Odvolací súd správne postupoval, ak vo veci nariadil len termín verejného vyhlásenia rozhodnutia, lebo sa (v celom rozsahu) stotožnil so zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie, ako aj s jeho odôvodnením. V rámci odvolacieho konania nedošlo k vykonávaniu žiadnych dôkazov, ani k ich zopakovaniu, a preto postupom odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

36. Podľa § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak a) sa týkajú procesných podmienok, b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

37. Prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení protistrany, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom protistrany na vykonanie dôkazov a hmotnoprávne námietky. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany sú strany povinné uplatniť včas. Tieto prostriedky nie sú uplatnené včas, ak ich strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí. Odvolací súd je totiž viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

38. V danej veci odvolací súd nepripustil žalobcami predložené nové skutkové tvrdenia tzv. „chronologicky vnímané skutočnosti od roku 1998 do 2003“ s odôvodnením, že túto ich novú skutkovú argumentáciu mohli žalobcovia predložiť už v štádiu prvoinštančného konania. Žalobcovia v dovolaní označili tento postup odvolacieho súdu za nesprávny, keď mali za to, že sa na nich nevzťahujú ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania (§ 470 ods. 2 CSP) a táto ich nová skutková argumentácia bola podľa nich prípustná, nakoľko ňou malo byť preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie (§ 366 písm. c/ CSP).

39. Dovolací súd je v zhode s odvolacím súdom názoru, že v danom prípade v odvolacom konaní nemohol odvolací súd na uvedený dôkaz prihliadnuť. V zmysle § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Odvolací súd nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav prejednávanej veci. Táto zásada vyplýva z princípu neúplnej apelácie. Výnimkou sú prípady, v ktorých odvolací súd dokazovanie zopakuje alebo doplní. Ak je odvolací súd toho názoru, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám. Odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich nevykonal súd prvej inštancie, hoci ich strana navrhla, ako aj doplniť dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 CSP, pokiaľ pôjde o tzv. novoty v odvolacom konaní. Odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré

doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Právo tzv. novôt v odvolacom konaní je v systéme neúplnej apelácie nastavené reštriktívne ako výnimka z pravidla, že v odvolacom konaní spravidla nie sú prípustné tie prostriedky procesného útoku alebo obrany, ktoré neboli procesnou stranou uplatnené pred súdom prvej inštancie. Vo veci žalobcov sa o tzv. novoty v odvolacom konaní v zmysle predpokladanom Civilným sporovým poriadkom nejednalo.

40. Nielenže sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so zisteným skutkovým stavom súdom prvej inštancie (a teda nemal za to, že by súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam), ale tieto žalobcami predložené novoty sa ani netýkali procesných podmienok, vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, ani nimi nemohlo byť preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo že ich žalobcovia bez svojej viny nemohli uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Žalobcovia predovšetkým vo svojom dovolaní neuviedli, v čom tieto nové skutočnosti mali preukazovať, že v konaní malo dôjsť k vadám (a k akým konkrétnym vadám malo dôjsť), ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 366 písm. c/ CSP), keď iba samotná skutočnosť, že ich predložili z dôvodu, že súd prvej inštancie uveril „živým tvrdeniam žalovanej vystupujúcej v danom konaní“, nepreukazuje existenciu takýchto väd. Tieto nové skutočnosti zrejme potom mali preukazovať iba okolnosti uzavretia kúpnej zmluvy, t. j. žalobcami tvrdenú manipuláciu poručiteľa žalovanou (v čom žalobcovia videli rozpor s dobrými mravmi), ktoré skutkové tvrdenia však žalobcovia (bez svojej viny) mohli označiť a použiť už v konaní pred súdom prvej inštancie. Žalobcovia sa totiž od počiatku domáhali určenia vlastníckeho práva poručiteľa k bytu, a to práve z dôvodu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy pre jej rozpor s dobrými mravmi. Preto boli povinní na podporu svojho nároku (už v konaní pred súdom prvej inštancie) uniesť nielen svoje bremeno tvrdenia, ale i dôkazné bremeno ohľadne tvrdených skutočností. Nemožnosťou označenia alebo predloženia skutočností alebo dôkazov bez viny strany sporu treba rozumieť nemožnosť ich procesného uplatnenia v procese dokazovania v konaní pred súdom prvého stupňa, t. j. situáciu, keď strana nemohla bez svojej viny skutočnosti alebo dôkazy označiť alebo predložiť, pretože o nich nevedela a ani inak z procesného hľadiska nezavinila nesplnenie svojej povinnosti ich tvrdenia alebo predloženia. Procesným uplatnením treba pritom rozumieť podanie strany, ktorým takú skutočnosť alebo dôkaz označila na účely jeho zaobstarania, vykonania a vyhodnotenia (k tomu pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR z 20. marca 2008, sp. zn. 5MCdo/4/2007). Možno preto konštatovať, že žalobcami v odvolacom konaní tvrdenú, novú skutkovú argumentáciu („chronologicky vnímané skutočnosti od roku 1998 do 2003“), nebolo možné považovať za prípustné novoty v odvolacom konaní podľa § 366 písm. c/, d/ CSP.

41. K ďalšej námietke žalobcov dovolací súd zdôrazňuje, že v čase prerokovania právnej veci žalobcov, ako aj jej rozhodovania (rozsudok súdu prvej inštancie bol vyhlásený 2. novembra 2018) bol platným a účinným procesným predpisom už Civilný sporový poriadok. Ako vyplýva zo zápisnice z pojednávania konaného 4. októbra 2018, na ktorom boli prítomní žalobcovia spolu so svojim právnym zástupcom, strany sporu nemali žiadne ďalšie návrhy na vykonanie dokazovania (s výnimkou návrhu žalobcov na vykonanie výsluchu žalovanej ohľadne spôsobu zaplatenia kúpnej ceny a zistenia sumy dôchodku poručiteľa, ktoré súd ako neúčelné zamietol, pričom sám právny zástupca žalobcov v ďalšom vo svojom prednese uviedol, že „iné dôkazy ako také sa javia už ako neúčelné pre toto konanie“), a preto súd prvej inštancie uznesením vyhlásil dokazovanie za skončené a súčasne odročil pojednávanie pre účely vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Žalobcovia žiadnym spôsobom správnosť zápisnice o pojednávaní nenamietali. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia len poukázal na správny procesný postup súdu prvej inštancie pri vykonávaní dokazovania v súlade s Civilným sporovým poriadkom, pričom sám tiež postupoval už v súlade s týmto novým procesným kódexom - Civilným sporovým poriadkom. Keďže v danej veci už súd prvej inštancie rozhodoval podľa ustanovení Civilného sporového poriadku, bol i odvolací súd povinný skúmať podmienky prípustnosti žalobcami predložených novôt v odvolacom konaní podľa príslušných ustanovení tohto predpisu (§ 366 CSP). Ak potom odvolací súd zistil, že tieto podmienky splnené neboli, nedopustil sa vo svojom postupe žiadneho

procesného pochybenia, ktoré by zakladalo prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP.

42. K žalobcami namietaným skutkovým záverom odvolacieho súdu, dovolací súd uvádza, že najvyšší súd už vo svojich skorších rozhodnutiach dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ OSP zakladajúcim prípustnosť dovolania) nebolo podľa predchádzajúcej právnej úpravy nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

43. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442).

44. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP, avšak tieto vady v prejednávanej veci najvyšší súd nezistil.

45. Napokon pokiaľ žalobcovia namietali nepreskúmateľnosť rozhodnutia, k tejto dovolací súd uvádza, že pôvodne nejednotná rozhodovacia prax najvyššieho súdu viažuca sa k problému, či vady odôvodnenia súdneho rozhodnutia považovať za postup odnímajúci účastníkom konania možnosť konať pred súdom (a teda za jednu zo zmätočnosťných väd podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku - zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. s. p.“) alebo (len) za tzv. inú vadu konania, majúcu za následok nesprávne rozhodnutie veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., viedla k prijatiu zjednocujúceho stanoviska občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, uverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky ako R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

46. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). V odôvodnení žalobcami

napádaného rozsudku totiž odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Ani ostatný obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľov, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priechiacim sa zákonu, pričom za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov (ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, o aký prípad tu ale nejde).

47. V posudzovanom prípade je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd citoval ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery; vysvetlil tiež dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalobcov, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybníť podstatu dôvodu zamietnutia žaloby. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne deklaroval, že kúpnu zmluvu uzavretú medzi porúčiteľom a žalovanou nebolo možné považovať za absolútne neplatný právny úkon, keď vychádzal z názoru, že symbolicky dohodnutá kúpna cena za prevádzanú nehnuteľnosť medzi rodičmi a deťmi, v rámci ktorej bola zohľadnená dlhoročná a obetavá starostlivosť nadobúdateľa, je v súlade s dobrými mravmi. Odvolací súd dodal, že dohoda účastníkov zmluvy o kúpnej cene, ktorú by bolo možné považovať za nevýhodné finančné protiplnenie vo vzťahu k prevádzanej veci, ešte automaticky (bez ďalšieho) nezakladá rozpor s dobrými mravmi v takomto zmluvnom dojednaní. Odvolací súd teda zrozumiteľne uviedol dôvody, ktoré ho viedli k jeho rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

48. Vzhľadom na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že dovolatelia neopodstatnene namietajú, že im odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP).

49. Dovolatelia zastávajú názor, že ich dovolanie je prípustné aj podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

50. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, v jej riešení dovolacími senátmi sa ale prezentuje nejednotnosť brániaca vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, je jeho (procesnou) povinnosťou: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych (odlišných, napríklad aj navzájom si protirečiacich) rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom skutočne rozhodovaná rozdielne. V rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/78/2017 najvyšší súd doslovne uviedol, že v takom prípade je dovolateľ „povinný dovolací dôvod vymedziť označením rozhodnutí dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne (zaujal iné právne závery)“. Obdobný záver vyjadril najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach (napr. 3Cdo/87/2017, 4Cdo/14/2017, 6Cdo/185/2016, 8Cdo/141/2017).

51. Dovolatelia v dovolaní za takúto otázku označili to, „či zakladá neplatnosť právneho úkonu podľa § 39 Občianskeho zákonníka príliš nízka kúpna cena dohodnutá pri uzatváraní kúpnej zmluvy, ktorá sa prieči dobrým mravom tak, že je porušená zásada „krátenia cez polovicu hodnoty“ v spojitosti s ďalšími okolnosťami toho - ktorého prípadu, ktoré naplňujú konanie, ktoré je tiež v rozpore s dobrými mravmi?“

52. V dovolaní poukázali na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 6. mája 2008 sp. zn.

4Obo/161/2007, ktorý riešil neplatnosť úverovej zmluvy z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi, rozsudok z 29. septembra 2005 sp. zn. 2MCdo/9/2004, ktorý riešil neplatnosť kúpnej zmluvy pre jej rozpor s dobrými mravmi, ďalej na rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/137/2003 a sp. zn. 3Cdo/49/96 riešiace vo všeobecnosti rozpor právneho úkonu s dobrými mravmi. V ďalšom označili i rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/1776/2007 a 30Cdo/1653/2009 a Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 146/94, rovnako pojednávajúce o neplatnosti právneho úkonu kúpnej zmluvy z dôvodu jej rozporu s dobrými mravmi. Mali za to, že z týchto rozhodnutí potom vyplýva, že i príliš nízka kúpna cena spolu s ďalšími okolnosťami prípadu, môže viesť k určeniu neplatnosti konkrétnej zmluvy.

53. Dovolací súd v prvom rade posudzoval, či ide o otázku, ktorá je v zmysle tohto ustanovenia rozhodovaná rozdielne (t. j. riešená nejednotne).

54. Z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP vyplýva, že za relevantnú zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného teda plynie, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonané a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

55. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávané Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikátorne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. januára 2018 sp. zn. 6Cdo/29/2017, prijatý ako judikát R 71/2018). Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu však nemožno zahrnúť rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR, na ktoré sa dovolatelia odvolávali.

56. Z hľadiska časovej chronológie prvým rozhodnutím najvyššieho súdu, na ktoré poukázali dovolatelia s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu zo 6. mája 2008 sp. zn. 4Obo/161/2007, v ktorom senát 4Obo dospel k záveru, že ním posudzovaná úverová zmluva sa priečila dobrým mravom a bola v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, keďže jej zmluvné dojednania porušili rovnováhu účastníkov a založili nerovnosť zmluvných strán, a preto ju vyhodnotil za absolútne neplatnú. Označené rozhodnutie však pre danú vec nemohlo predstavovať rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, keďže tu najvyšší súd nielenže posudzoval platnosť úplne iného právneho úkonu (úverovej zmluvy), vychádzajúc pritom z iných skutkových okolností prípadu a zmluvných dojednaní, ale v danej veci najvyšší súd konal ako súd odvolací (nie dovolací).

57. Ďalším dovolateľmi označeným rozhodnutím je rozhodnutie najvyššieho súdu z 29. septembra 2005 sp. zn. 2MCdo/9/2004 (správne má byť z 31. marca 2005), ktoré však rovnako nepredstavuje rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, keďže tu najvyšší súd neposudzoval neplatnosť právneho úkonu (kúpnej zmluvy) pre jeho rozpor s dobrými mravmi, ale posudzoval otázku, či do dedičstva po poručiteľke patrili vklady na vkladných knižkách, ktoré predstavovali pohľadávku vkladateľa voči peňažnému ústavu. Najvyšší súd v tomto rozhodnutí potom vyslovil názor, že spôsobilým predmetom

dedičstva a občianskoprávných vzťahov môže byť len vklad (nie vkladná knižka, ktorá je len potvrdením o výške vkladu, jeho zmenách a konečnom stave) uložený na vkladnej knižke (§ 781 Občianskeho zákonníka). Tieto závery nie sú potom pre posudzovanú vec použiteľné.

58. Dovolatelia tiež označili rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/137/2003 a sp. zn. 3Cdo/49/96, v ktorých najvyšší súd dospel k záverom, že „za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka treba považovať úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi“ (sp. zn. 3Cdo/137/2003) a že „na základe ustanovenia § 3 ods. 1 Obč. zákonníka, podľa ktorého výkon práv a povinností, vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi, nemožno zakladať súdnym rozhodnutím doteraz neexistujúce povinnosti vlastníka“ (sp. zn. 3Cdo/49/96). Tieto rozhodnutia však rovnako nebolo možné s ohľadom na prejednávajúcu vec považovať za rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, keďže tu najvyšší súd v prvom prípade (sp. zn. 3Cdo/137/2003) posudzoval platnosť úplne iného právneho úkonu (zmluvu o prevode členských práv a povinností k družstevnému bytu), vychádzajúc pritom z odlišných skutkových okolností prípadov, pričom jeho závery boli všeobecného charakteru vo vzťahu k posudzovaniu súladu právneho úkonu s dobrými mravmi, a v druhom prípade (sp. zn. 3Cdo/49/96) síce posudzoval platnosť kúpnej zmluvy s ohľadom na dobré mravy, avšak nie z pohľadu dojednanej nízkej kúpnej ceny, ale z dôvodu údajného porušenia prednostného práva žalobcov predávajúcim na uzavretie kúpnej zmluvy o prevode bytu v rodinnom dome, ktoré im ešte len malo byť v krátkej budúcnosti zavedené účinnosťou zákona č. 182/1993 Z. z.. Najvyšší súd však v týchto rozhodnutiach neriešil otázky platnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi príbuznými pre jej rozpor s dobrými mravmi z dôvodu dohodnutej neprimerane nízkej kúpnej ceny a jeho závery sú vo vzťahu k posudzovaniu súladu právneho úkonu s dobrými mravmi výslovne všeobecného charakteru, keď najvyšší súd výslovne konštatoval, že tento vzťah treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva.

59. Ani ďalšie, dovolateľmi označené rozhodnutie Najvyššieho súdu z 20. júna 2016 sp. zn. 5Obdo/39/2015, nebolo možné považovať za rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v tejto veci, nakoľko v ňom dovolací súd právne záväzne neposudzoval platnosť právneho úkonu (k tejto otázke nevyslovil žiaden právny názor), keď v ním posudzovanej veci dovolanie odmietol ako procesne neprípustné iba z dôvodu, že rozhodnutie odvolacieho súdu netrpelo vadou uvedenou v ustanovení § 237 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (t. j. nebolo nepreskúmateľným). K otázke dojednania príliš nízkej kúpnej ceny za prevádzané nehnuteľnosti a k jej prípadnému vyhodnoteniu ako rozpornej s dobrými mravmi, však nezaujal žiadny právny záver.

60. Napokon ani posledné dovolateľmi zmieňované rozhodnutia č. 3 Cz 7/77 a 3 Cz 46/74 nemohol dovolací súd v tejto veci zohľadniť (ako rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu), keďže tieto vychádzali z posudzovania dohodnutej kúpnej ceny, resp. náhrady za spoluvlastnícky podiel s ohľadom na cenové predpisy (čo v posudzovanom prípade neprichádzalo do úvahy).

61. Ako už vyššie dovolací súd uviedol, ak dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, bolo jeho procesnou povinnosťou a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ označením konkrétnych odlišných, protirečiacich si rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť, že predmetná právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V takom prípade je dovolateľ povinný označiť rozhodnutia dovolacieho súdu, v ktorých dovolací súd o danej právnej otázke rozhodoval rozdielne a zaujal iné právne závery. Ak dovolateľ v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, nevymedzil označením rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré o danej právnej otázke zaujali rozdielne právne závery, dovolací súd nemôže uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Ak by dovolací súd postupoval inak, rozhodol by bez relevantného podkladu.

62. V danej veci síce potom dovolatelia označili viaceré rozhodnutia dovolacieho súdu, avšak tieto nepredstavovali rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v otázke posudzovania platnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi príbuznými pre jej rozpor s dobrými mravmi z dôvodu dojednanja príliš nízkej kúpnej ceny s prihliadnutím na okolnosti, za ktorých bola zmluva uzatváraná. Dovolatelia v dovolaní teda žiadnym konkrétnym rozhodnutím najvyššieho súdu nedoložili svoju argumentáciu o tom, že dovolací súd pri posudzovaní predmetnej veci rozhoduje rozdielne, prijímajúc v skutkovo a právne obdobných prípadoch (dovolacích konaniach) odlišné právne závery. Už so zreteľom na to neboli dané procesné predpoklady, aby dovolací súd pristúpil k uskutočneniu meritórneho dovolacieho prieskumu.

63. Navyše dovolatelia v dovolaní síce uviedli, že dovolanie podávajú „podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP“, právnu otázku v zmysle vyššie uvedeného ale nevymedzili spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP. Nimi nastolená právna otázka sa síce týka posúdenia, či príliš nízka kúpna cena dohodnutá pri uzatváraní kúpnej zmluvy spôsobuje jej absolútnu neplatnosť, avšak sami túto otázku dávajú ďalej do spojitosti i s ďalšími (bližšie nekonkretizovanými) okolnosťami toho - ktorého prípadu, ktoré by mali napĺňať tiež rozpor s dobrými mravmi. Tieto tzv. ďalšie okolnosti prípadu už vo svojej otázke dovolatelia však nekonkretizujú. Z uvedeného dôvodu nemohol potom dovolací súd vyhodnotiť, či na takto dovolateľmi nastolenej dovolacej otázke, založil svoje rozhodnutie odvolací súd, keďže iba samotné dojednanie nízkej kúpnej ceny v uzavretej kúpnej zmluve nebolo podľa odvolacieho súdu dôvodom vyhodnotenia predmetnej zmluvy ako platného právneho úkonu. Dovolatelia teda boli povinní svoju dovolaciu otázku nastoliť takým spôsobom, aby z nej bolo dostatočne zrejmé, aká konkrétna okolnosť (t. j. aké konkrétne správanie sa žalovanej resp. aké konkrétne okolnosti, za ktorých bola uzavretá kúpna zmluva) v spojení s dohodnutou nízkou kúpnu cenou v danej konkrétnej veci mali viesť súdy k vysloveniu absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy, resp. či bol správny záver odvolacieho súdu o platnosti kúpnej zmluvy, ak v nej dohodnutá príliš nízka kúpna cena bola výsledkom toho - ktorého správania sa žalovanej, ktoré malo potom napĺňať znaky rozporu s dobrými mravmi. Takéto vymedzenie konkrétneho správania sa žalovanej, malo byť potom súčasťou dovolacej otázky, aby následne mohol dovolací súd preskúmať, či bol v danej veci naplnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

64. Ak by totiž mal dovolací súd posúdiť otázku rozporu kúpnej zmluvy s dobrými mravmi iba z pohľadu dojednanej nízkej kúpnej ceny, tak v tomto smere možno súčasne konštatovať, že súdna prax sa už zhodla na názore (a teda je tu daná ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu), že sa „neprieči sa zákonu, pokiaľ účastníci kúpnej zmluvy v prípade, na ktorý sa nevzťahuje cenová regulácia, dojednávajú kúpnu cenu vo výške, ktorá je buď vyššia alebo nižšia ako cena obvyklá (trhová). V rámci zmluvnej voľnosti nie je v týchto prípadoch právnym poriadkom zakázané ani dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny (laesio enormis), resp. dojednanie, pri ktorom je „zvlášť hrubý nepomer medzi plnením a protiplnením pri kúpe nehnuteľností“. Sama skutočnosť, že účastníci kúpnej zmluvy dohodli príliš nízku kúpnu cenu (v danom prípade 1 €), nepredstavuje rozpor so zákonom a nezakladá absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Tým, pravda, v niektorých, individuálnych prípadoch nie je dotknutý možný dopad tohto ich dojednanja napríklad z hľadiska daňového. Pokiaľ bolo uzavretie kúpnej zmluvy výsledkom dohody jej účastníkov nespätej s konaním priechiacim sa dobrým mravom (konaním contra bonos mores), samo dojednanie kúpnej ceny v tejto výške nie je v rozpore s dobrými mravmi, nemá spoločensky neakceptovateľné ciele, ani dôsledky, ktoré by boli v kolízii s dobrými mravmi (rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27. júna 2019, sp. zn. 3Cdo/244/2018). Rovnako i Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 21. júna 2016, číslo konania III. ÚS 412/2016-10 konštatoval, že „všeobecný súd konal v medziach svojej právomoci a postupoval správne, keď kúpnu zmluvu, ktorej predmetom bol prevod nehnuteľnosti, len vzhľadom na nízku dojednanú kúpnu cenu 1 Sk nepovažoval za simulovaný právny úkon, ktorým malo byť zastreté darovanie. Uzavretá kúpna zmluva obsahuje podstatné náležitosti (dohoda o predmete kúpy a dohoda o kúpnej cene) a, naopak, nemá náležitosti darovacej zmluvy, keďže v nej bola dohodnutá kúpna cena (aj keď nízka), keď podstatnou náležitosťou darovacej zmluvy je, naopak, bezodplatnosť. Ústavný súd sa stotožnil so záverom, že v symbolickej dohodnutej kúpnej cene za prevádzanú nehnuteľnosť bola rodičmi účastníkov zohľadnená dlhoročná a obetavá starostlivosť jedného z účastníkov konania o rodičov, čo je v súlade s dobrými mravmi a predmetnú kúpnu zmluvu, preto nie je možné považovať za bezodplatný právny úkon“.

65. Vo veci sp. zn. 3Cdo/244/2018 potom dovolateľka vymedzila právnu otázku, dovtedy dovolacím súdom neriešenú (a teda prípustnosť dovolania vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP), a v podstate totožnú s otázkou, ako ju vymedzili dovolatelia v tomto konaní, a to či „spôsobuje zvlášť hrubý nepomer medzi plnením a protiplnením pri kúpe nehnuteľnosti sám osebe (bez nutnosti ďalších okolností) absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka, ak rozdiel hodnôt presahuje 90 %“. Dovolací súd konštatoval, že jej dovolanie bolo prípustné, pričom išlo o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu (v čase rozhodovania súdu) ešte nebola vyriešená. Dovolací súd v danej veci v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „účastníci kúpnej zmluvy nie sú viazaní alebo obmedzovaní pri dojednávaní výšky kúpnej ceny, ktorá nie je upravená cenovým predpisom. Neprieči sa preto zákonu, pokiaľ účastníci kúpnej zmluvy v prípade, na ktorý sa nevzťahuje cenová regulácia, dojednávajú kúpnu cenu vo výške, ktorá je buď vyššia alebo nižšia ako cena obvyklá (trhová). V rámci zmluvnej voľnosti nie je v týchto prípadoch právnym poriadkom zakázané ani dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny (laesio enormis), resp. dojednanie, pri ktorom je „zvlášť hrubý nepomer medzi plnením a protiplnením pri kúpe nehnuteľností“. Sama skutočnosť, že účastníci kúpnej zmluvy dohodli príliš nízku kúpnu cenu (v danom prípade 1 €), nepredstavuje rozpor so zákonom a nezakladá absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Posúdenie, či dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny, pri ktorom dochádza k „zvlášť hrubému nepomeru medzi plnením a protiplnením pri kúpe nehnuteľností“, je alebo nie je v rozpore s dobrými mravmi, závisí v každej veci na individuálnych skutkových okolnostiach týkajúcich sa predovšetkým vzájomného vzťahu zmluvných strán. Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba preto posudzovať vždy komplexne, so zreteľom na konkrétnu situáciu účastníkov úkonu, s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti. Avšak sama skutočnosť, že účastníci kúpnej zmluvy o prevode nehnuteľnosti sa pri jej uzavretí dohodli na kúpnej cene 1 €, bez ďalšieho nesignalizuje porušenie dobrých mravov (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Pokiaľ bolo uzavretie kúpnej zmluvy výsledkom dohody jej účastníkov nespätej s konaním priechiacim sa dobrým mravom (konaním contra bonos mores), samo dojednanie kúpnej ceny v tejto výške nie je v rozpore s dobrými mravmi, nemá spoločensky neakceptovateľné ciele, ani dôsledky, ktoré by boli v kolízii s dobrými mravmi“.

66. V súdnej veci by potom rovnako (ak by sa dovolacia otázka týkala výlučne iba toho, či je právny úkon kúpnej zmluvy neplatný pre rozpor s dobrými mravmi iba z dôvodu dojednania nízkej kúpnej ceny) platilo, že samotná táto skutočnosť, nepredstavuje rozpor so zákonom a nezakladá absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Nakoľko táto právna otázka sa už v minulosti stala predmetom rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (viď spomínaný rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27. júna 2019, sp. zn. 3Cdo/244/2018), prípustnosť dovolania by v tejto otázke mohla byť nanajvyšš daná podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, avšak iba za predpokladu, že by sa odvolací súd pri jej riešení odklonil od tejto rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (čo v posudzovanom prípade nenastalo, keďže i odvolací súd bol toho názoru, že samotné dojednanie príliš nízkej kúpnej ceny v prípadoch, kde sa nevzťahuje cenová regulácia, nezakladá absolútnu neplatnosť tohto právneho úkonu v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Preto ak dovolatelia prípustnosť svojho dovolania vyvodzovali z ust. § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, boli povinní označiť nielen rozhodnutia dovolacieho súdu reprezentujúce rozdielnu rozhodovaciu prax v tejto otázke (čo neurobili), ale boli povinní dovolaciu otázku vymedziť ďalšími konkrétnymi okolnosťami, v ktorých vzhľadli rozpor s dobrými mravmi a ktoré by v spojitosti s takto dojednanou kúpnu cenou, mohli viesť súdy k záveru o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy (treba dodať, že rozhodnutia reprezentujúce rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu by museli riešiť obdobný prípad (t. j. prípad vychádzajúci z obdobných skutkových okolností), a to na jednej strane so závermi o absolútnej neplatnosti takejto zmluvy, a na druhej strane so závermi o jej platnosti). Pri absencii takýchto rozhodnutí (predstavujúcich rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu) a pri riadnom vymedzení dovolacej otázky (t. j. s vymedzením konkrétnych okolností uzatvárania zmluvy, ktoré mali potom spôsobovať jej uzavretie v rozpore s dobrými mravmi), by však mohli dovolatelia prípustnosť dovolania vyvodzovať iba z ust. 421 ods. 1 písm. b/ CSP, t. j. išlo by o otázku, ktorá nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená.

67. V dôsledku viazanosti dovolacieho súdu dovolacím dôvodom, dovolací súd neskúma správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným

dovolacím dôvodom. Dovolací súd nemôže v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa (advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa), a z vlastnej iniciatívy „rozširovať“ dovolací dôvod uplatnený podľa písm. c/ ust. § 421 ods. 1 CSP aj na dôvod podľa písm. a/, príp. b/ cit. ustanovenia.

68. Možno uzavrieť, že dovolatelia v tomto smere v dovolaní nielenže neoznačili rozhodnutia dovolacieho súdu reprezentujúce jeho rozdielnu rozhodovaciu prax v nastolenej otázke, ale túto nevymedzili s ohľadom na konkrétne okolnosti, ktoré mali nastať v posudzovanej veci, a od posúdenia ktorých malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu a následne malo zakladať nesprávne právne posúdenie veci. Bez uvedeného nemohol najvyšší súd pristúpiť k posúdeniu prípustnosti dovolania a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa; v opačnom prípade by dovolací súd uskutočnil procesne neprípustný, bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa účelu ustanovenia § 421 ods. 1 CSP. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci však významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

69. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľmi podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nebola daná.

70. Napokon prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nebola daná ani v dovolateľmi vymedzenej právnej otázke „či môže súd vyhodnotiť dôkaz - výsluch svedka podľa § 196 a nasl. CSP, ktorý pricestoval na výsluch s advokátom jednej sporovej strany ako účelový a tendenčný a na tento v rámci skutkového a právneho posúdenia veci neprihliadať?“.

71. Táto dovolacia otázka však nemohla zakladať prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, ale nanajvýš iba jeho prípustnosť podľa § 420 písm. f/ CSP. Nešlo teda o otázku, na ktorej vyriešení odvolací súd založil svoje rozhodnutie, ale o jeho procesný postup pri hodnotení dôveryhodnosti výpovede svedkyne S. B. (pracovníčky Úradu práce v Q. K.). Výhodnotenie dôveryhodnosti výpovede svedka však predstavuje procesný postup súdu, ktorého vadnosť možno dovolaním napadnúť len podľa § 420 písm. f/ CSP. Navyše dovolateľmi označený rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. decembra 2017 sp. zn. 4Cdo/24/2007 v tomto smere potom nepredstavoval rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v otázke hodnotenia dôveryhodnosti svedka, keď v ňom dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu iba z dôvodu, že tento založil svoje rozhodnutie na odlišných skutkových záveroch, než súd prvej inštancie, avšak bez toho, aby v potrebnom rozsahu zopakoval resp. doplnil dokazovanie (čo však nebol posudzovaný prípad). Otázke vyhodnotenia dôveryhodnosti v danom konaní vypočúvaných svedkov, sa potom dovolací súd bližšie nevenoval (ani venovať, pre vyššie uvedenú vadu v postupe odvolacieho súdu, nemohol). Ani ďalšie dovolateľmi označené rozhodnutie sp. zn. 3 Sžf 80/2015 nepredstavovalo v danej otázke rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, keďže jednak v predmetnej veci najvyšší súd rozhodoval ako súd odvolací (nie dovolací), a zároveň sa vo svojom rozhodnutí v nijakom smere nevyjadruje (a už vôbec nie právne záväzným spôsobom) k otázke posudzovania dôveryhodnosti výpovedí svedkov (navyše ide o rozhodnutie pre posudzovanú vec nepoužiteľné, nakoľko rieši zákonnosť rozhodnutia daňového orgánu vydaného v administratívnom konaní). Ďalšie označené rozhodnutia (rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/319/2017 a Krajského súdu v Prešove sp. zn. 19Co/97/2011) s poukazom na bod 55. tohto rozhodnutia rozhodovaciu prax dovolacieho súdu nepredstavujú. Dovolatelia teda ani v tomto prípade (ak by aj dovolací súd pripustil v tomto smere prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. c/ CSP) nevymedzili dovolací dôvod v súlade s ust. § 432 ods. 2 CSP.

72. K tomuto dovolaciemu dôvodu zároveň dovolací súd uvádza, že dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo (§ 191 ods. 1 CSP). Hodnotením dôkazov je činnosť súdu (teda jeho procesný postup), pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako a s akým výsledkom má z hľadiska pravdivosti ten-ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa tu zásada voľného hodnotenia dôkazov. Rozhodnutie súdu, ktorého podkladom sú

dôkazy nesprávne vyhodnotené, môže byť prípadne z tohto dôvodu vecne nesprávne, avšak táto skutočnosť sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd nepatrí právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97). V prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov nejde o dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP (viď R 42/1993).

73. Pri dôkaze výpoveďou svedka musí súd vyhodnotiť vierohodnosť výpovede s prihliadnutím k tomu, aký má svedok vzťah k stranám sporu a k prejednávanej veci a aká je jeho rozumová a duševná úroveň, k okolnostiam, ktoré doprevádzali jeho vnímanie skutočností, o ktorej vypovedá, vzhľadom k spôsobu reprodukcie týchto skutočností a k správaniu pri výpovedi (presvedčivosť, istota, plynulosť výpovede, ochota odpovedať na otázky a podobne) a k poznatkom získaným na základe hodnotenia iných dôkazov (do akej miery je dôkaz výpoveďou svedka súladný s inými dôkazmi, či im odporuje, prípadne, či sa vzájomne dopĺňajú); celkové posúdenie uvedených hľadísk potom poskytuje záver o pravdivosti či nepravdivosti tvrdených (preukazovaných) skutočností. Z uvedených hľadísk však dovolatelia svoj názor o neobjektívnosti výpovede svedkyne S. B. nenamietali.

74. Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolanie žalobcov proti rozsudku odvolacieho súdu nie je prípustné, keď sa v dovolacom konaní nepotvrdila existencia ako procesnej vady podľa § 420 písm. f/ CSP, ani dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Z týchto dôvodov ako sú uvedené vyššie, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcov, ako dovolanie, ktoré neobsahuje riadne vymedzené dovolacie dôvody, odmietol podľa § 447 písm. c/, f/ CSP.

75. Úspešnej žalovanej dovolací súd nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, pretože jej v tomto konaní nevznikli.

76. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok